
UPRAVA ZA STATISTIKU

**INSTRUKCIJA I SADRŽAJ
ZA POPUNJAVANJE NACIONALNOG IZVJEŠTAJA O KVALITETU**

Podgorica, decembar 2024. godine

---

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju	4
1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja	4
1.2 Pravni osnov	4
1.3 Statističke jedinice	4
1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja.....	4
1.4.1 Sektori	4
1.4.2 Statistička populacija.....	4
1.5 Referentna geografska oblast.....	4
1.6 Koncepti i definicije	4
1.7 Klasifikacije	4
1.8 Frekvencija prikupljanja podataka.....	4
1.9 Dinamika objavljivanja podataka.....	5
1.10 Metodologija – (link).....	5
1.11 Bazni period.....	5
1.12 Jedinica mjere.....	5
1.13 Izvor podataka	5
2. Relevantnost	5
2.1 Potrebe korisnika	5
2.2 Zadovoljstvo korisnika	5
3. Tačnost i pouzdanost	5
3.1 Tačnost - Opšta ocjena.....	5
3.2 Uzoračka greška	5
3.3 Neuzoračka greška	6
3.3.1 Greška obuhvata.....	6
3.3.2 Greška mjerenja	7
3.4 Sezonska prilagodavanja.....	7
3.5 Revizija podataka	7
3.5.1 Politika revizije podataka	7
3.5.2 Praksa revizije podataka	7
3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka (A6).....	7
4. Pravovremenost i tačnost objave podataka	7
4.1 Pravovremenost.....	7
4.1.1 Vremenski jaz objave preliminarnih podataka (TP1)	7
4.1.2 Vremenski jaz objave konačnih podataka (TP2)	8

4.2 Tačnost objave podataka TP3	8
5. Dostupnost i jasnoća	8
5.1 Nazivi i link saopštenja u kojima se objavljuju podaci	8
5.2 Nazivi i link ostalih publikacija u kojima se objavljuju podaci	8
5.3 Dostupnost mikropodataka	8
6. Uporedivost	8
6.1 Prostorna uporedivost.....	8
6.2 Vremenska uporedivost.....	8

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju

1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja

Glavne karakteristike istraživanja i opisi glavnih varijabli i indikatora koje se proizvode, kao i inputa koji se koriste za njihovu proizvodnju. Opis treba da bude dat na razumljiv način.

1.2 Pravni osnov

Navesti zakonske i druge formalne i neformalne propise koji su potpisani sa ciljem određivanja odgovornosti za prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka (sporazumi, pravilnici, uputstva, procedure i drugo). Za ovo polje dat je predlog unaprijed definisanog zajedničkog teksta koji se može prilagoditi po potrebi. Navesti relevantne EU regulative.

1.3 Statističke jedinice

Nabrojati jedinice statističkog posmatranja za koje se proizvode podaci (to su npr: preduzeće, lokalne jedinice, domaćinstva i drugo). Imati na umu da jedinica posmatranja može biti različita od izvještajnih jedinica.

1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja

1.4.1 Sektori

Nabrojati ekonomske ili druge sektore koji su obuhvaćeni istraživanjem. Ukoliko je potrebno dodati i detaljnije nivoe podjele na oblasti, klase i ostalo.

1.4.2 Statistička populacija

Opisati ciljanu statističku populaciju (jednu ili više) na koju se odnosi set podataka.

1.5 Referentna geografska oblast

Geografski nivoi na koje se statistički podaci odnose (država, opštine, naselja).

1.6 Koncepti i definicije

Navesti listu glavnih varijabli (input-output) sa definicijama. Za svaku od njih opisati razlike u odnosu na ESS standarde, ukoliko postoje. Ukoliko je relevantno opisati i koncept koji se primjenjuje u istraživanju.

1.7 Klasifikacije

Nabrojati međunarodne i nacionalne klasifikacije kao i druge oblike razvrstavanja koje se koriste u proizvodnji podataka.

1.8 Frekvencija prikupljanja podataka

Frekvencija prikupljanja podataka iz izvora.

1.9 Dinamika objavljivanja podataka

Navesti vremenski interval u kojem se podaci objavljuju, npr. mjesečno, kvartalno, godišnje. Frekvencija dostavljanja podataka Eurostat-u treba biti istaknuta.

1.10 Metodologija – (link)

Kratke informacije o metodologiji kao i link gdje je ista dostupna. Ukoliko metodologija nije dostupna - dati opis. Ukazati na druga dokumenta, uputstva, priručnike koji se odnose na dato istraživanje. Može se opisati i navesti link za nacionalnu metadatu.

1.11 Bazni period

Period koji se koristi kao baza za indeksni broj na koji se serija podataka odnosi.

1.12 Jedinica mjere

Jedinica mjere na koju se vrijednost podataka odnosi pri diseminaciji podatka. (npr. euro, %, broj lica). Takođe, ovdje treba da postoji informacija o veličini pojave (u hiljadama, ili u milionima koja stoji u tabelama koje se publikuju).

1.13 Izvor podataka

Navesti izvor podataka kao i karakteristike izvornog podatka koji se koristi za proizvodnju statističkog podatka.

2. Relevantnost

2.1 Potrebe korisnika

Nabrojati glavne korisnike podataka. Klasifikovati: međunarodne, nacionalne i ukoliko se podaci koriste za proizvodnju drugih statistika. Navesti planove, ako ih ima sa ciljem proizvodnje podataka u narednom periodu koje su korisnici zahtjevali.

2.2 Zadovoljstvo korisnika

Opisati Istraživanje o zadovoljstvu - ukupno ili sektorsko, koje se sprovodi, kao i druge konsultacije koje su održane sa korisnicima i dati rezultate posljednjeg sprovedenog Istraživanja o zadovoljstvu korisnika. Za ovo polje dat je predlog unaprijed definisanog zajedničkog teksta koji se može prilagoditi po potrebi.

3. Tačnost i pouzdanost

3.1 Tačnost - Opšta ocjena

Dati opis i informacije o planiranoj objavi i stvarnoj objavi podataka. Uzeti u obzir nacionalne rokove. Opisati indikator.

3.2 Uzoračka greška

Uzoračka greška se definiše kao razlika između vrijednosti indikatora u ukupnoj populaciji i procijenjene vrijednosti istog indikatora dobijene slučajnim uzorkom, koja mora da postoji s obzirom da su se podaci prikupljali samo za dio populacije.

Indikatori uzoračke greške (A1)

Uzoračka greška je rezultat sprovođenja istraživanja na uzorku, a ne na punom obuhvatu. Naime, zbog velikih troškova sprovođenja istraživanja na cijeloj populaciji pojedini indikatori se procjenjuju na osnovu podataka prikupljenih uzorkom. Iz tog razloga, radi ocjene preciznosti procjena, potrebno je izračunati uzoračku grešku.

Uzoračka greška se može izraziti na sljedeće načine:

- u apsolutnom smislu – kao standardna greška,
- u relativnom smislu – kao koeficijent varijacije, ili
- u smislu pouzdanosti – kao interval pouzdanosti ili povjerenja.

Detaljniji način obračuna ovog indikatora dat je u Aneksu Uputstva Evropskog statističkog sistema za Izvještaj o kvalitetu.

3.3 Neuzoračka greška

Opis greške u procjenama na bazi uzorka ali koje nisu uslovljene uzorkom. Greške neodaziva, greške mjerenja, greške kod instrumenata istraživanja, greške anketara ili lica koje daje odgovor, greške izazvane neodgovorom na pojedina pitanja, greške obrade podataka, ispravke podataka, šifriranja i imputacija, greške izazvane modeliranjem podataka.

3.3.1 Greška obuhvata

Opisati grešku obuhvata koja predstavlja razliku između populacije koja je obuhvaćena okvirom i ciljane populacije. Opisati registre ili druge uzoračke okvire: referentni period, frekvencija ažuriranja uzoračkog okvira, aktivnosti na ažuriranju, razlike koje postoje u okviru i drugim registrima i druge informacije koje mogu biti značajne za rezultat istraživanja. Obezbjediti procjenu kvaliteta uzoračkog okvira, ako je moguće kvantitativnu, za prekomjerni obuhvat (overcoverage) ili nedovoljni obuhvat (undercoverage) i aktivnosti kako bi se pristrasnost zbog toga smanjila.

Indikator greške obuhvata (A2)

Stopa prekomjernog obuhvata predstavlja udio jedinica iz okvira uzorka koje ne pripadaju ciljanoj populaciji (npr. preduzeća koja više ne rade ili koja se bave drugom djelatnošću koja nije obuhvaćena istraživanjem, ili osobe iz domaćinstava koje su se iselile u drugu zemlju ili su umrle). Ako se istraživanje sprovodi na uzorku, stopa prekomjernog obuhvata se procjenjuje na osnovu podataka prikupljenih uzorkom.

Detaljniji način obračuna ovog indikatora dat je u Aneksu Uputstva Evropskog statističkog sistema za Izvještaj o kvalitetu.

3.3.2 Greška mjerenja

Opisati greške koje se dešavaju prilikom prikupljanja podataka a koje mogu biti uzrokovane pogrešnim dizajnom upitnika, nedovoljnim ili neadekvatnim treningom anketara i drugim slučajevima. Opisati sve aktivnosti koje su se sprovele da se ova vrsta greške smanji.

Stopa neodaziva jedinica (A4)

Stopa neodaziva jedinica je pokazatelj koji govori o tome koliko jedinica (preduzeća ili domaćinstava), nije odgovorilo na upitnik u cjelini, a definiše se kao udio jedinica za koje nisu dostupni podaci u odnosu na ukupan broj valjanih jedinica (koje pripadaju ciljanoj populaciji).

Detaljniji način obračuna ovog indikatora dat je u Aneksu Uputstva Evropskog statističkog sistema za Izvještaj o kvalitetu.

3.4 Sezonska prilagođavanja

Opisati proces sezonskog prilagođavanja ako ga je bilo.

3.5 Revizija podataka

3.5.1 Politika revizije podataka

Dati informaciju o politici revizije, za upravu ili na sektorsku ukoliko postoji. Dati link gdje je ista objavljena.

3.5.2 Praksa revizije podataka

Informacija kako se politika revizije sprovodi za konkretno statističko istraživanje.

3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka (A6)

Prosječna veličina revizije podataka je prosjek revizija ključnih varijabli tokom određenog perioda. Revizija podrazumijeva razliku između prvobitnog i revidiranog podatka, bez obzira da li se radi o preliminarnom ili pogrešnom podatku.

Detaljniji način obračuna ovog indikatora dat je u Aneksu Uputstva Evropskog statističkog sistema za Izvještaj o kvalitetu.

4. Pravovremenost i tačnost objave podataka

4.1 Pravovremenost

Dati opis i informacije o datumu objave podataka i perioda/ momenta na koji se podatak odnosi. Ovdje uzeti u obzir nacionalnu objavu podataka. Opisati indikatore.

4.1.1 Vremenski jaz objave preliminarnih podataka (TP1)

Pravovremenost preliminarnih podataka je broj dana/ nedjelja/ mjeseci od referentnog momenta/ period na koji se podatak odnosi do objave preliminarnih rezultata.

Izražava se kao T+n, gdje je n broj dana, nedjelja ili mjeseci.

4.1.2 Vremenski jaz objave konačnih podataka (TP2)

Pravovremenost konačnih podataka je broj dana/ nedjelja/ mjeseci od referentnog momenta/ period na koji se podatak odnosi do objave konačnih rezultata.

Izražava se kao T+n, gdje je n broj dana, nedjelja ili mjeseci.

4.2 Tačnost objave podataka TP3

Dati opis i informacije o planiranoj objavi i stvarnoj objavi podataka. Uzeti u obzir nacionalne rokove.

Tačnost objave podataka je period između proizvodnje ili objave podataka i ciljanog datuma za proizvodnju ili objavu podataka. Prema tome, ovim indikatorom se izračunava stopa koja se odnosi na podatke koji su objavljeni tačno na datum iz kalendara objava.

5. Dostupnost i jasnoća

5.1 Nazivi i link saopštenja u kojima se objavljuju podaci

Informacija o objavi Saopštenja (redovnih ili vanrednih) i link gdje se ista mogu naći.

5.2 Nazivi i link ostalih publikacija u kojima se objavljuju podaci

Informacija o objavi Publikacija (redovnih ili vanrednih) i link gdje se iste mogu naći. Za ovo polje dat je predlog unaprijed definisanog zajedničkog teksta koji se može prilagoditi po potrebi.

5.3 Dostupnost mikropodataka

Opisati način pristupa mikropodacima. Za ovo polje dat je predlog unaprijed definisanog zajedničkog teksta koji se može prilagoditi po potrebi.

6. Uporedivost

6.1 Prostorna uporedivost

Opisati uporedivosti podataka u prostoru. Naglasiti i opisati probleme uporedivosti sa EU regulativom ili drugom međunarodnom dokumentacijom.

6.2 Vremenska uporedivost

Opis uporedivosti podataka u vremenu. Naglasiti zašto uporedivost nije ostvarena tj. koje aktivnosti su se promijenile u samom statističkom procesu koje su dovele do neuporedivosti. Postoje tri mogućnosti:

1. podaci su uporedivi u potpunosti;
2. došlo je do određenih izmjena u metodologiji, ali su podaci prilično uporedivi;

3. zbog promjena u procesu proizvodnje podaci nisu uporedivi uopšte.
Za drugi i treći slučaj potrebno je dati objašnjenja.

7. Prestanak i važenje

Donošenjem ovog internog pravila prestaje da važi Sadržaj i uputstvo za popunjavanje nacionalnog izvještaja o kvalitetu iz 2017. godine.

Ova interno pravilo stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 01-041/24-5436/23

Dana, 23.12.2024. godine

DIREKTOR

Miroslav Pejović